

Крючкова Наталія Михайлівна
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

В сучасних умовах глобальної турбулентності світової економіки, процеси відповідних змін та реакції на виклики глобалізації змушують уряди як розвинутих країн, так і країн з трансформаційними економіками активізувати державне регулювання соціально-економічних процесів. Виходячи з наявних тенденцій розвитку економіки України як однієї зі складових глобальної економічної системи згідно сучасним викликам трансформаційних перетворень, особливої актуальності набувають питання державного регулювання соціально-економічного розвитку держави. При цьому, провідна роль відводиться фіскальній сфері, зокрема податковій політиці та податковому регулюванню економіки держави.

Євроінтеграційний вектор розвитку України вимагає необхідності ретельного вивчення та імплементації зарубіжного досвіду до вітчизняної практики податкового регулювання. Узагальнені напрями реформування

податкового регулювання закріплені основними нормативно-правовими актами – Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», Меморандумом України з МВФ.

Сучасні трансформаційні перетворення потребують подальшої розробки та напрацювання шляхів перспективного розвитку. Актуальним залишається необхідність ретельного вивчення та критичного аналізу доцільності і термінів впровадження європейського досвіду в рамках удосконалення механізмів податкового регулювання в Україні з метою забезпечення фіскальної стійкості та стабілізації стану державних фінансів у перспективі.

Стабілізація державних фінансів та забезпечення фіскальної стійкості стали одними з пріоритетних напрямків економічної політики в період після кризи 2008-2009 років. Фінансова криза значно послабила фіскальні позиції багатьох країн. Падіння доходів бюджету внаслідок економічного спаду і зростання витрат на антикризові заходи в багатьох країнах привело до значного бюджетного дефіциту і зростанню державного боргу.

Зазначені тенденції загострили проблему пошуку оптимального механізму збільшення дохідної частини державних бюджетів, особливо в частині підвищення рівня акумуляції податкових надходжень, з метою нівелювання поточних викликів. Одним з таких механізмів й представляється податкове регулювання, оперуючи відповідним набором інструментів та заходів, реалізуючись через систему змін в оподаткуванні та акумуляції податків (податкових платежів).

Зміни в системі оподаткування країн ЄС мають перманентний характер. Детально розроблені податкові реформи забезпечують стабільність публічних фінансів, економічний розвиток, зайнятість та конкурентоспроможність, підвищення рівня добробуту населення. Аналітичні бази Європейської Комісії дозволяють відстежити кількість податкових реформ в 28 країнах-членах ЄС.

Впродовж 2010-2015 рр. відбулося 1188 податкових реформ, що стосувалися одразу або поетапного зростання, або зниження ставки та/або бази оподаткування, запровадження/скасування податків.

Найбільша кількість, понад 60 реформ, відбулася у Іспанії (78), Австрії (70), Угорщині (62). Найменше, або до 30 реформ, було реалізовано в Люксембурзі (21), на Кіпрі (25), в Болгарії (27), Німеччині та Литві (по 29). В середньому на дані країни припадає по 42 реформи [1].

Також, у 2014-2015 рр. в країнах ЄС було введено в дію комплекс змін у податкову практику, зокрема, з оподаткування основних бюджетоутворюючих податків та платежів: ПДВ, податку на прибуток (корпоративного податку), податку на доходи фізичних осіб, акцизів, соціальних внесків, податків на власність, інших податкових платежів та норм податкового адміністрування, що, у сукупності, призвело до таких наслідків як збільшення (зменшення) податкової бази, підвищення (зниження) податкових ставок або одночасної зміни обох інструментів (одно- або різноспрямованої векторної дії). Найбільша

кількість змін була внесена до механізму оподаткування з податку на доходи фізичних осіб, корпоративного податку, акцизів, ПДВ. Ступінь відбиття ефективності податкового регулювання можна прослідкувати на динаміці основних показників стану державних фінансів: сукупних державних видатків та доходів; сукупного консолідованого державного боргу та стійкості сектору державних фінансів країн ЄС (EU-28) та євро зони (EU-19).

Все вищевикладене надає можливість зробити певні висновки.

Податки є стабілізаційним регулятором стану економіки країни. В цьому контексті податкове регулювання можна розглядати як механізм стабілізації державних фінансів в цілому та фіскальної стійкості як індикатора їх стану, зокрема.

Проведений аналіз довів існування тенденцій послаблення стійкості державних фінансів як України, так і EU-28 в цілому в контексті світової глобальної турбулентності. Перспективне ослаблення фіскальної системи є стійким щодо вибору передумов економічного розвитку, що, в свою чергу, потребує державного втручання у вигляді запровадження відповідних регуляторних механізмів.

Збереження довгострокової стійкості державних фінансів є однією з пріоритетних цілей бюджетно-податкової політики, тому щоб уникнути неконтрольованого зростання державного боргу, що загрожує бюджетною кризою, потрібна розробка і реалізація стратегії бюджетно-податкової реформи. Елементами цієї стратегії мають стати заходи, спрямовані як на скорочення державних видатків, так і на пошук джерел майбутніх додаткових надходжень.

Список використаних джерел і літератури

1. Taxation Reforms Database [Electronic resource]. – Access mode: <http://ec.europa.eu/taxtrends>